

Jonas Boets

Man van vele oorlogen

ROMAN

T
Z
A
R
A

Inhoud

1254 voor Christus	7
4 juni 1914	3I
336 voor Christus	39
11 juni 1914	6I
58 voor Christus	67
12 juni 1914	85
789	93
12 juni 1914	115
1095	127
14 juni 1914	145
1336	155
19 juni 1914	177
1509	189
27 juni 1914	211
1789	225
28 juni 1914	25I
1830	26I
28 juni 1914	283
1860	29I
28 juni 1914	317

1254 voor Christus

Mijn castratie staat me nog vlijmscherp voor de geest. Ik was elf jaar en ik speelde met mijn vriend Kratos op de rotsen van de heuvel Laconos ten westen van de stad Sparta. Ons spel was hetzelfde als de dag ervoor en eigenlijk alle dagen daarvoor: met ingebeelde zwaarden trokken we ten strijde tegen verzonnen legers en redden we onze geliefde stad van de ondergang. Een gevolg van de harde opleiding die we genoten bij de eforen. Er werd geen moment onbenut gelaten om ons erop te wijzen dat niet alleen de soldaten, maar ook wij verantwoordelijk waren voor het welzijn van onze samenleving. En dus bereidden we ons alvast voor op onze heldentaak met grote dikke takken, die we stuksloegen op de vreemd gegroepede rotsen, twee keer elf rijen van tien in allerlei formaten, waarna we juichend onze overwinning vierden met een duik in de waterplas aan de voet van de heuvel.

Maar die bewuste dag kwam er geen overwinningsduik. Nog voor we de laatste rijen rotsen in de pan konden hakken, greep een sterke hand mij bij mijn nekvel en sleurde me de heuvel af. Kratos stond er, ondanks de onverzettelikheden die hij even daarvoor nog had getoond, verslagen en besluiteloos bij. Mijn vader was als vijand immers geen partij voor mijn dappere vriend; de robuuste man genoot de reputatie een deel van de stadsmuur van Sparta te zijn. De stad had geen omwallingen, maar dankzij mannen als mijn vader vond niemand dat nodig. Zijn borstkas was meer waard dan welke steen ook.

Terwijl ik tegenspartelde omdat ik hem wilde tonen dat ik geen doetje was, vroeg ik me af wat de reden was voor zijn plotse verschijnen. Mijn vader was dan wel een imponerende fysieke verschijning, een tiran was hij allerminst. Hij bemoeide zich nauwelijks met onze opvoeding. Hij waakte er alleen over dat we deden wat de eforen ons opdroegen en dat we op geen enkel moment een

teken van zwakte vertoonden. Dat gold voor mijn drie oudere zussen, die geen traan mochten laten in zijn bijzijn, maar in de eerste plaats voor mij, zijn enige zoon. Ik zou moeten verwezenlijken waar hij nooit in geslaagd was: volledig burgerrecht verkrijgen. Toen mijn vader na zijn tien jaar durende opleiding als hopliet niet was toegelaten tot een van de mannengenootschappen, wat recht gaf op burgerschap en een stuk land, was zijn wereld ingestort. Sindsdien sprak hij nog weinig en was hij vaker van huis dan tijdens zijn legerdienst. Gelukkig was ook mijn moeder een rasechte Spartaanse. Zonder morren nam zij het huishouden en de opvoeding van haar kinderen in handen en leerde ons ook met weinig gelukkig te zijn, iets wat ons aardig lukte, aangezien we niets anders gewend waren.

Mijn vader duwde me door de deuropening ons kleine huis binnen. Rond de zware houten tafel die mijn vader eigenhandig in elkaar had getimmerd, zaten drie mannen, die er gewichtig uitzagen. De eerste twee droegen een chiton die versierd was met gouden en paarse stoffen, een teken van rijkdom. Ze keken me onderzoekend aan. De derde had een chiton die tot aan zijn enkels reikte, waaruit ik afleidde dat hij een priester was. Hij had een gemene grijns op zijn gezicht en liet zijn blik over mijn hele lichaam glijden, wat me even deed huiveren.

‘Is dat je zoon?’ vroeg een van de rijke mannen. Hij had een groot litteken op zijn kin en enkele kleintjes op zijn bovenarmen, en ik gokte dat hij een generaal of zoiets moest zijn. De andere was niet veel ouder dan ik en had een gaaf en jongensachtig gezicht. Waarschijnlijk had hij zijn jeugd in een beschermde omgeving genoten en had hij nog nooit een zwaard van dichtbij gezien. Zelfs zijn handen zagen er zacht uit.

Mijn vader knikte en duwde me nog wat verder naar voren. Ik perste een flauwe glimlach op mijn mond en probeerde hen niet recht aan te kijken, iets wat zij wel bij mij deden. In een ooghoek zag ik mijn moeder staan, met tranen in haar ogen. Wat was er aan de hand?

De generaal stond op en stapte naar me toe. Hij kneep in mijn armen en in mijn wangen, opende mijn mond, keek erin en knikte goedkeurend.

‘Hij ziet er gezond uit.’

Een laaide de hoop in me op: misschien kwamen ze van de militaire school. Misschien hadden de eforen goede dingen verteld en kreeg ik een speciale opleiding. Maar mijn positieve gedachten verdwenen toen ik even opkeek naar mijn vader. Zijn blik was strak gericht op de drie mannen en zijn tanden waren op elkaar geklemd. Als ik toegelaten werd tot een legeropleiding, zou hij blij geweest zijn.

‘We hebben goed nieuws voor jou’, zei de priester op een kinderlijke toon tegen mij. ‘Jij mag straks mee met Menelaos.’

Hij wees naar de jongeman naast zich. Ik moest dus wel ergens naartoe, maar wie was die Menelaos? Ik had nog nooit van hem gehoord.

‘Menelaos is een machtig heer, jongen’, verduidelijkte mijn vader met een schorre stem. ‘Het is een grote eer om door hem uitgekozen te worden.’

Zijn woorden strookten niet met zijn uitdrukking. Zijn ogen spuwden vuur naar Menelaos en de generaal en zijn glimlach was geforceerd. Menelaos zelf zei niets. Hij knikte alleen maar verveeld, alsof hij hier tegen zijn zin was.

Door het raam zag ik een korte zwarte haardoos en twee nieuwsgierige bruine ogen opduiken. Kratos was me gevolgd! Ik beantwoordde zijn vragende blik door heel licht mijn schouders op te halen. Ik wist evenmin als hij wat er zou gebeuren. En misschien maar goed ook.

‘Laten we niet te veel tijd verliezen’, zei de priester. Hij kwam uit zijn stoel en nam een kleine stoffen buidel van de tafel. Hij haalde een groen kruid tevoorschijn en hield dat voor mijn neus.

‘Kauw hier maar even op. Dat helpt altijd.’

Waartegen? Ik durfde het niet te vragen, want ik riskeerde een oorveeg van mijn vader als ik onbeleefd zou zijn. Dus nam ik het kruid aan en stak het in mijn mond. Na een tijdje kauwen, voelde ik me een beetje draaierig worden en ik leunde tegen de benen van mijn vader aan.

‘Het is zover’, zei de generaal.

Hij tilde me met gemak op en legde me op de tafel. Menelaos schoof onmiddellijk achteruit, de priester boog zich over me heen.

Hij greep mijn chiton en rukte die van mijn lichaam. Ik was te verbaasd om te reageren en fronste alleen maar mijn wenkbrauwen.

‘Het mes’, beval de priester mijn moeder.

Ze staaarde voor zich uit, maar kwam niet in beweging. Haar lip trilde.

‘Het mes’, snauwde de priester nu een stuk minder vriendelijk. Deze keer wachtte hij haar reactie echter niet af, liep om de tafel heen en greep een scherp mes. Mijn hart begon sneller te slaan. Wat zou hij daarmee doen? Door de mist in mijn hoofd was ik niet in staat helder na te denken.

Toen de priester meteen daarna mijn penis vastgreep en omhoogtilde, schoot ik wel in actie. Mijn instincten dwongen me overeind en ik duwde de priester van me af. De generaal vloog naar voren en drukte mijn rechterarm omlaag. Een stekende pijn schoot door mijn schouder. Zonder na te denken begon ik met mijn andere hand aan de arm van de generaal te trekken. Maar hij was te sterk voor mij.

‘Help eens’, gebaarde hij naar mijn vader.

Mijn vader twijfelde. Ik zag de bloedvaten in zijn gezicht heftig kloppen.

‘Nu’, gebod de generaal zonder zijn stem te verheffen.

Mijn vader was altijd een voorbeeldsoldaat geweest. Hij stelde geen vragen, voerde elk bevel zonder morren uit. Dat moment moest zowat de eerste keer in zijn leven geweest zijn dat iets in hem protesteerde. Maar wat het ook was, het werd bijna onmiddellijk onderdrukt door de gedachte dat hij een bevel had gekregen. Hij schoot naar voren en drukte mijn vrije arm naar beneden. Ik was zo verbouwereerd dat ik niet meer tegenwerkte.

En toen gebeurde het. Ik voelde hoe de priester opnieuw aan mijn penis kwam, gevolgd door de hevigste pijn die ik ooit had meegemaakt. Ik had al eens mijn vinger verbrand, kokend water over mijn been gekregen, een stokslag van een van de eforen ontvangen en mijn kleine teen tegen de tafel gestoten, maar niets van dat alles was zelfs maar vaag te vergelijken met dit gevoel. Ik wilde schreeuwen, maar ik gaf geen kik. De smaak van bloed kwam in mijn mond en ik spuwde in het gezicht van mijn vader. Zijn oogbolten waren spierwit en zijn hoofd schokte. Het was het laatste beeld

dat ik me van hem zou herinneren. Het stond voor eeuwig op mijn netvlies gebrand.

Toen ik mijn hoofd draaide, zag ik Kratos geschokt naar binnen kijken. Hij huilde en schudde voortdurend met zijn hoofd. Plots bukte hij zich, maar deze keer niet alleen uit afschuif voor het tafereel dat zich binnen afspeelde. Vooral om mijn scrotum te ontwijken, dat de priester achteloos uit het raam wierp.

Pas jaren later begreep ik waarom mijn vader mij zo iets gruwelijks had aangedaan. Het klinkt raar, maar hij deed het omdat hij het beste met mij voorhad. Hij had altijd gehoopt dat ik een volwaardig burger zou worden en plots had hij een manier gevonden om dat snel mogelijk te maken. Het was hem ter ore gekomen dat Menelaos iemand zocht om hem bij te staan, een persoonlijke assistent. Iemand om hem te wassen, zijn haar te knippen, zijn bed op te maken en alle andere taken die enig fysiek contact vereisten. De enige voorwaarde was dat die persoon gecasteerd was.

En dus had mijn vader het zekere voor het onzekere gekozen. Hij kon nog twintig jaar wachten en hopen dat ik een waardig hopliet zou zijn, een man met ballen, die op die manier het burgerschap verkreeg. Of hij koos voor het andere uiterste: een man zonder ballen, die zo dicht bij een machtig man stond dat hij vanzelf gerespecteerd werd. Maar naar mijn mening was mijn vaders droom niet helemaal uitgekomen: ik had dan wel al mijn burgerrechten, ik voelde me geen volwaardig burger.

De burgerrechten waren niet de enige motivatie geweest voor mijn vader. Hij had ook een aardige som geld gekregen, die hem in staat stelde voor de rest van zijn gezin te zorgen. Hoewel het ongetwijfeld goedbedoeld was, werd ik misselijk bij de gedachte. Geen berg goud zou ooit hoog genoeg zijn om te compenseren wat ik had moeten ondergaan. Mijn hormonen waren helemaal ontregeld. Mijn stem zakte niet zoals bij een echte man, maar bleef hoog en schriel klinken. Er verschenen hier en daar plukken haar op mijn gezicht en mijn lichaam, maar zo onregelmatig dat ik meer op een slecht geschoren schaap leek. En zelfs na al die jaren durfde ik het litteken onder mijn penis nauwelijks aan te raken. Elke morgen

voelde ik het branden en kwam het beeld van het vliegende scro-tum en de wegduikende Kratos weer naar boven.

Mijn levensstijl was er wel beter op geworden. Ik woonde in een luxueus paleis en het enige wat ik moest doen was Menelaos op zijn wenken bedienen, en dat viel eigenlijk best mee. In het begin, toen ik jonger was, gebruikte hij me meer als zijn persoonlijke slaafje voor alle mogelijke klusjes: zijn kleren klaarleggen, boodschappen verspreiden en zijn eten voorproeven. Zodra ik wat ouder werd, waren we meer kameraden. Ik was de enige aan wie hij echt zijn mening durfde te zeggen. Menelaos zat vol wilde plannen, maar moest die voor zichzelf houden zolang hij nog onder zijn vaders hoede leefde. Ik was de enige die wist dat hij koning van Sparta wilde worden en dat hij zelfs al een uitgekiend plan had om dat te verwezenlijken. Hij hield dat goed verborgen voor zijn vader, want hoewel die Menelaos uiteraard graag koning zou zien worden, was hij ook de eerste om de dromen van zijn zoon de kop in te drukken. Hij vond Menelaos een zacht ei en liet dat meer dan eens blijken.

Daarom leerde ik Menelaos stiekem met een zwaard omgaan. Bijna dagelijks oefenden we wanneer we alleen op zijn kamer waren. We beperkten ons tot schijngevechten, omdat niemand het klet-teren van de zwaarden mocht horen, de keren dat dat wel gebeurde, bleven we stil staan luisteren of er niemand in de buurt was. Zelfs die schijngevechten waren erg intensief, Menelaos was een ijve-rige leerling, en het gebeurde vaak dat de huisbedienden ons fron-send aankeken als we bezweet en puffend zijn kamer verlieten, hun gedachten ongetwijfeld bij iets heel anders dan zwaardvechten.

Tegen de tijd dat hij zijn plannen ook daadwerkelijk wilde uit-voeren, was hij klaar om de strijd aan te gaan. Hij zou niet de groot-ste krijger worden, maar hij was behendig genoeg om zijn tegen-stander op zijn zwakke plek te treffen. Gelukkig was er in zijn plan geen sprake van een strijd om de macht. Menelaos had voor zich-zelf een eenvoudiger weg gekozen.

‘We zijn zeker met vijftien’, zei Menelaos, terwijl hij een borstel hard over zijn rug liet gaan.

Hij zat in zijn grote tobbe, waarin hij zichzelf waste. Ik zat op een kleine houten bank naast hem. Het was mijn grote geluk geweest dat Menelaos niet van fysiek contact hield. Hij deed alles

liever zelf, ook al hoorde dat niet zo. Daarom hielden we de schijn altijd hoog dat ik hem wel degelijk verzorgde, maar in werkelijkheid zat ik gewoon naast hem en babbelden we wat.

‘En wat hebben de anderen te bieden?’

‘De meesten zijn generaals en krijgsheren. Ze beroepen zich op hun overwinningen en hun macht.’

‘Hm, foute keuze’, mompelde ik.

Ik speelde met een kam, die ik altijd klaarhield om in actie te komen als er iemand zou binnenkomen. Het was nog maar weinig gebeurd.

‘Macht heeft Tyndareos al. Hij wil iets anders.’

‘Denk je?’

Menelaos was een van de vrijers die in de running waren om te huwen met de mooie Helena, dochter van Tyndareos, de koning van Sparta. Als het hem lukte, zou hij het koningschap zo in de schoot geworpen krijgen. Eenvoudig, maar slim.

Ik knikte. ‘Natuurlijk, wie komt er nu een koning macht beloven? De koning is de machtigste van allemaal!’

‘Wat wil hij dan wel?’

‘Rijkdom. Tyndareos is een arme koning. Hij buit zijn volk veel te weinig uit.’

‘Hij is toch een goede koning?’ wierp Menelaos op.

‘Voor zijn volk wel, ja.’

Menelaos was soms nog een beetje naïef. Hij wilde koning worden om een sterk rijk uit te bouwen waarin zijn bevolking zich veilig voelde. Zijn broer Agamemnon was daarin helemaal anders; die was gewoon bezeten door macht en kwam daar openlijk voor uit.

‘En hoe moet ik Helena verleiden?’

‘Wel, gebruik lieve woorden. Zeg dat je ook met haar zou trouwen als ze geen prinses was. Laat haar voelen dat je voor haar kiest, en niet voor Tyndareos.’

Ik wist dat hij dat goed zou doen. Menelaos was een romanticus, die nog in de ware liefde geloofde. Als ik niet beter wist, zou ik zelfs denken dat hij echt verliefd was geworden op Helena. Ook hierin verschilde hij van zijn broer Agamemnon. Die versleet vrouw na vrouw, ook al was hij al een tijdje getrouwd met Klytaemnestra, nota bene de halfzus van Helena. Menelaos zou dus zijn uiterste

best moeten doen om aan te tonen dat hij niet uit hetzelfde hout gesneden was als zijn broer.

‘Maar ik kies echt voor haar.’

‘Natuurlijk. Dat bedoelde ik ook.’

Menelaos richtte zich op uit zijn bad en instinctief draaide ik mijn hoofd weg. Ik mocht dan wel een eunuch zijn, dat wilde nog niet zeggen dat ik vanaf nu geïnteresseerd was in mannelijk schoon. En Menelaos vond het goed zo, ik hoefde hem zelfs geen handdoek aan te reiken, die nam hij liever zelf.

‘Dus wat zeg ik tegen Tyndareos?’

‘Belof hem alles wat hij wil. Je moet meer bieden dan de anderen. Zo’n kans krijg je maar één keer. En trouwens, ooit is het allemaal toch weer van jou.’

Het huwelijk tussen Menelaos en Helena was de grootste gebeurtenis in jaren in Sparta, samen met de begrafenis van Tyndareos niet veel later. De vader van Menelaos, Atreus, had kosten noch moeite gespaard om tijdens het trouwfeest de schijnwerpers op de toekomstige koning te richten. De burgers konden meegenieten door te smullen van het gigantische buffet dat uitgestald stond op het stadspan, waardoor ze Menelaos meteen een warm hart toedroegen. Menelaos toonde zich van zijn beminnelijkste kant en liep de hele dag te stralen naast zijn kersverse echtgenote, al zorgde hij er wel voor dat hij niet rechtstreeks in contact kwam met de – vaak minder hygiënische – gewone burgers.

Het feest duurde drie dagen, waarbij heel wat edelen naar Sparta reisden. Atreus en Agamemnon wilden een goede verstandhouding tot stand brengen tussen Sparta en andere vorsten, wat hun gewapend met genoeg vaten wijn voor een hele stad, gemakkelijk afging. Het viel me meteen op hoe Atreus en Agamemnon het feest beheersten. Tyndareos, toch de machtige koning van Sparta, onderging het hele gebeuren zwijgzaam en schudde gedwee handen met andere machthebbers als hem dat werd opgedragen door Atreus. Ik merkte ook hoe Atreus en Agamemnon Menelaos bijna consequent aanspraken met ‘koning Menelaos’, hoewel hij op dat moment niet meer dan een prins was.

De dood van Tyndareos, enkele weken na het huwelijk, kwam

dan ook niet als een verrassing. De grijns van Agamemnon op de begrafenis stond in schrill contrast met het oprechte verdriet van Helena en zelfs van Menelaos. Het was tragisch dat Tyndareos net gestorven was bij de jacht, zijn favoriete bezigheid, en dan nog door van zijn paard te tuimelen, terwijl hij bekend had gestaan als een uitstekend ruiter. Toen Menelaos me vertelde dat Agamemnon Tyndareos had vergezeld maar helaas niet meer had kunnen helpen, hoefde ik niet verder te vragen. Atreus had blijkbaar ook voor de begrafenis van Tyndareos kosten noch moeite gespaard.

Hoe dan ook was Menelaos in zijn opzet geslaagd, hij was koning van Sparta geworden. En ik was blij voor hem, want dat betekende dat ik nu de assistent was van de koning van Sparta, iets wat alleen maar voordelen opleverde. Ik kreeg een groter vertrek, plus een aantal persoonlijke slaven, en ik hoefde steeds minder klussen op te knappen. Mijn vader glom waarschijnlijk van trots dat zijn zoon zo belangrijk was geworden, maar zelf verafschuwde ik mijn status nog steeds, ondanks de aangename bijkomstigheden. Ik was immers nog steeds een halve man die verondersteld werd een andere man te wassen.

Helena was fantastisch. Ze was een wondermooie vrouw met een groot hart en vooral een goed stel hersenen. Ze was zeer goed op de hoogte van alle intriges die zich om haar afspeelden, maar ze was zo slim om dat voor zichzelf te houden. Ze beschuldigde haar schoonbroer Agamemnon niet van de moord op haar vader, ze weet Menelaos niet dat hij haar vader had omgekocht door hem enorme schatten en gronden te beloven, die hij nu allang weer zelf bezat. Ze wist dat het haar lot was als prinses en koningin.

Mijn rol als assistent verschoof meer en meer van Menelaos naar Helena. Menelaos' oorspronkelijke dromen van een sterk Sparta waarin in de eerste plaats de veiligheid van de burgers werd gegarandeerd, verbleekten. Onder invloed van Agamemnon wilde hij dat Sparta zich voortdurend uitbreidde en een grootmacht werd die alle andere steden en staten overheerste. Sparta en Mycene zouden samen Griekenland verenigen, met of zonder toestemming van de andere stadstaten. Daardoor was Menelaos vaak van huis en vertrouwde hij mij Helena toe, meer om mijn geslachtsloze toestand dan om mijn kwaliteiten als vriend.

© 2024 Uitgeverij TZARA/Standaard Uitgeverij nv
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen
en Jonas Boets

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Ontwerp omslag en binnenwerk: Herman Houbrechts
Opmaak: www.intertext.be
Auteursfoto: Thomas Sweertvaegher

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed, kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze publicatie zou kunnen voorkomen.

ISBN 978 90 223 4091 2
D/2024/0034/205
NUR 301